

Kolokvium „Svatý Tomáš a eschatologie“ (Saint Thomas et l'Eschatologie)

BENEDIKT TOMÁŠ MOHELNÍK

Ve dnech 24.–25. dubna 2015 se v prostorách Institut Catholique v Toulouse po dvou letech opět konalo mezinárodní odborné kolokvium organizované Revue Thomiste a Institut Saint-Thomas-d'Aquin (ISTA). Kolokvium je vždy zaměřeno na jedno téma, která je však traktována v různých perspektivách a z různých úhlů pohledu. Ve vedení kolokvia se střídali členové redakce Revue Thomiste a ISTA. Po každém jednotlivém příspěvku proběhla krátká moderovaná diskuze, která umožnila výměnu názorů jak mezi odborníky, tak zodpovězení otázek dalších účastníků. Kolokvium bylo rozděleno do několika tematických bloků.

Po zahájení kolokvia byla dopolední část v pátek 24. dubna věnována sv. Tomáši a interpretaci Písma. Dominikán a člen Leoninské komise fr. Gilles Berceville OP vystoupil s příspěvkem „Zjevení vzkříšeného Krista podle svatého Tomáše – četba Písma a teologické disputace“. Následoval příspěvek nazvaný „Eschatologie v tomášovských komentářích pavlovských listů“. Přednesl ho uznávaný medievista a znalec historické exegeze Písma Gilbert Dahan, který je francouzským historikem náboženských věd, ředitelem CNRS a který působí na École pratique des hautes études. Dopolední blok uzavřelo vystoupení dominikána ruského původu a současného ředitele řádových studií v Bordeaux fr. Pavla Syssoeva OP s názvem „Konec časů a moralita člověka: jak J. Pieper čte sv. Tomáše“.

Odpolední blok se zaměřil na antropologii, eschatologii a protologii. Svou přednáškou „Separovaná duše čili paradoxy tomášovské antropologie“ ho otevřel fr. Serge-Thomas Bonino OP, děkan filosofické fakulty řádové university Angelicum v Římě. Na něho navázal mnich z Kergonanu fr. Cyril Pasquier OSB s příspěvkem „Svatý Tomáš a milenaristická eschatologie“. Dále pokračoval patrolog řádového studia v Toulouse fr. Jean-Miguel Garrigues OP, který svůj příspěvek nazval „Obrácení židů jako eschatologické znamení?“. V podvečer se ujal slova nejvýznamnější host kolokvia, arcibiskup Malines-Bruxelles André-Joseph Léonard, který proslvil přednášku „Může eschatologie osvětlit protologii – od nebeského ráje k pozemskému ráji?“. Přednáška obsahovala řadu provokativních tezí založených na bezprostřední zkušenosti biskupské služby, a proto také vzbudila živou a otevřenou diskusi.

První sobotní blok se zaměřil na vztah dějin, svátosti a eschatologie. Svým příspěvkem „Tomáš Akvinský, Jáchym de Fiore a teologie dějin“ ho otevřel fr. François Daguét OP, dominikánský teolog z Toulouse. Dále se ujal slova fr. Bryan Kromholtz OP, vyučující na dominikánské fakultě v Berkeley ve

Spojených státech amerických, a pronesl přednášku nazvanou „Dokonalost přirozenosti. Učení sv. Tomáše Akvinského o vzkříšení těla, její recepce a rozvoj“. Dopolední blok uzavřel teolog ze švýcarského Fribourgu fr. Benoît-Dominique de La Soujeole OP svou přednáškou „Eschatologie vyplývající ze sakramentálních východisek“.

Odpolední sobotní blok nesl titul „Od očištěnce k zatracení“ a zahájil ho fr. Philippe-Marie Margelidon OP, vyučující toulouského řádového studia a Institutu catholique, příspěvkem „Očišťování očištěnce: Tomáš Akvinský a Journet. Několik závěrů o očišťovacích trestech“. Na něj navázal další vyučující Institut catholique P. Emmanuel Cazanave s přednáškou „Modlitba za duše v očištěnci a modlitba k duším v očištěnci“. Dále se ujal slova Msgre. Christophe Kruijen, oficiál Kongregace pro nauku víry, který svou přednášku nazval „Od malého počtu spasených k universální naději na spásu. Kritická reflexe o jednom současném teologickém názoru týkajícím se zavržení“. Blok uzavřel americký dominikán a člen leoninské komise fr. Timothy Bellamah OP příspěvkem „Utrum suffragiis Ecclesie prosint dampnatis: Hugo od Sv. Viktora, Vilém z Altonu a Tomáš Akvinský o možnosti pomáhat zatraceným“. Celé kolokvium uzavřeli pořadatelé závěrečným shrnutím.

Dva dny intenzivní teologické reflexe se dotkly některých historických a doktrinních otázek týkajících se „posledních věcí“. Příspěvky se zaměřovaly na staré i nové, nicméně stále diskutované otázky a pokoušely se o konfrontaci tomášovské teologie se současnými teologickými přístupy. Aktualizovaná teologie sv. Tomáše Akvinského může přinést osvětlení některých současných problémů či poskytnout kritéria pro správnou reflexi a přispět k obohacení současného teologického uvažování. Záměrem pořadatelů kolokvia bylo alespoň částečně reagovat na absenci témat eschatologie v pastorační a kazatelské praxi církve, stejně jako jistou bázlivost v akademické teologické reflexi. Na druhou stranu lze pozorovat, že eschatologická témata vzbuzují velký zájem na populární rovině a ochotně se jich ujímají různé pseudospirituální směry, které je ovšem značně deformují. I tomuto fenoménu se chtělo kolokvium postavit. Většina přednesených příspěvků se zabývala podstatnými tématy eschatologie. Interventi přesvědčivě ukázali, jak je důležité vracet se k biblickým východiskům a jejich výkladu, znovu zkoumat patristickou teologii či prověřovat exaktnost některých interpretací z dějin teologie, v daném případě např. milenarismus Jáchyma z Fiore. Jádrem kolokvia byly příspěvky, které rozvíjely vlastní spekulativní teologii v duchu tomistické tradice a které reagovaly na současné teologické či filosofické otázky. Svěbytný přístup představoval příspěvek mechelensko-bruselského arcibiskupa Léonarda, jehož přednáška vycházela z aktuálních otázek, s nimiž se jako pastýř církve setkává u lidí naší současnosti. Jednou z nich je historicita stvoření ve světle moderní doby. Jinou existenciální otázkou je původ a smysl zla a utrpení. Podle arcibiskupa může srozumitelně vyjádřená křesťanská eschatologie vrhat potřebné světlo i na tyto obtížné problémy. Kolokvium doplňovaly příspěvky, které

sice na první pohled mohly působit jako exempláře z „kabinetu teologických kuriozit“, ale ve skutečnosti významně obohacují a kultivují teologické myšlení.